

# Rõhutute Hääl

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu Häälekandja.

Tellimise hind:  
20 marka kuus  
Üksik nr. 5 m.

Jlhub igal neljapäewal.

Toimet. ja talit.  
Töölise majas,  
S. Karja tän 13.

Nr. 5.

16. detsembril 1920.

Nr. 5.

**Sisuford:** Meie ei palu armu. — Riigikoogu walimised ja klassijõudude wahekorrad — Põlütöölised ja egaformisjõud. — Nõukogude Wenemaa toit ucaft — Loetus asjandusest Saksamaal ja Eestis. — Nõukogude Wenemaa majapidamine. — Rõud arwud — Redund teise Internatsionaale mehed häälitsemas. — Walitus selle põlütöölisele kaitsejeadust tegemas — Töölise etu — Teadaanded ja kuulutused.

## Meie ei palu armu!

Nõutaw kogu sai oma wanadusepäiwil armuandmise komisjoniks. Sadadele „anti armu“, „kergendati karistust“. Töölisklassi nõudmine on — selle vastu — ikka olnud: Üleüldine poliitiline amnestia kõikidele proletariastele, keda kodanlus kui oma klassivaenlasi taga kiusab. Nõutaw kogu „armuandmised“ ongi sihitud selle nõudmise täitmiseks kõrvalpekkimiseks. Wõimusemehed püüa ad töölise klassi wäerinda lõhkuda, kuna nad oma wangisid awatlewad armu paluma. Nad tahawad meie wõitlust munita kütütamiseks. Nad tahawad meid ükskõikseks teha nende vastu, kes alles wangis on, kuna nad wangide arwu wähelhaarwal kahan- dawad.

Kuid see ei pea neil jalalikkudel ussidel tor- da minema! Mitte selles ei ole küsimus, et see ehk teine isik wõi mõnikümme neist nangi-dest wabaneks. Ligi aasta on sellest möödas, kui klassijõuda lõppes, kuid sõjaseadus kestab edasi. Eõjaringkonnakohtud mõistawad ikka weel kohut, kus nuusturite pealekaebamised otsuse ära mää- rawad. Wõllas seisab ikka weel keht riiki, mis demokraatiline üteldakse olewat. Türmides koltu- wad proletariatsed. See on kõik mõistetaw, sest meil oli klassijõuda ja meil kestab edasi klassiwõitlus.

Kuid just kodanluse, tema erakondade ja fõtside ametlik seisukoht on see, et Tartu rahuga lõppenud sõda ei olnud klassijõuda, waid oli rahwuslik wabaduse sõda. Kuid sõja- seaduse edasitegemine ja amnestia mitteandmine lööb just sellepärast petise märgi terve selle leeri otsaesisele. Kui R. Põts ja J. Laidoner terve rahwa eesotsas terve rahwa eest wäljas

olid, miks on siis türmid täidetud ja miks et julge te sõjaseadusele lõppu teha, herrad „rahwa- juhid“!

Kuid kaagiwalituse edasitegemine lööb weel teisegi petisemärgi nende herrade otsaesisele. Kui riigikoogu walimised tõesti rahwa tahtmise awalduseks olid, siis peaks ju ütlemä, et rahwas raudse kaitsewallina kommunismi wastas wäljas on ja — misjaoks siis weel sõjaseadus, mis- jaoks töölisega täidetud türmid! Riigikogus on ju — wõlke julgust, herrad, ainult wiis kommunisti!

Kodanluse diktatuur ja sõjaseadus, walge terror ja töölisega täidetud türmid, see on üks ja seesama, ja niiviisi on wõitlus sõjaseaduse ja walge hirmuwalituse vastu töölise klassi- wõitlus kodanluse vastu. Ja ei ole ta keege peale töölisklassi eelwäe nõudnud sõjaseadust ära kaotamist ja täielikku amnestiat.

Alles nüüd, kui fõtsidel riigikoogu walimiste tagajärjel wiimane lootus kadus ministri leen- toolile pääseda, — alles nüüd on „Sotsial- demokraat“ midagi fonima hakanud amnestiaft ja sõjaseaduse mitteeadusklikkusest. Selle „nõud- mise“ silmakirjalikkus saab paljastatud, kui me meelde tulewame, et sotsiaaljuudaste partei seda siis ei nõudnud, kui ta alles walituses oli ja kui ta alles kõige suurem rühm oli kodanluse parlamentis. Wastupidil! juft siis oli kaagi- fõtside partei üheks wõllasambaks — sõjaseaduse ja mahalastmiste toeks. Nad teewad nüüd näo umbes kui oleks nemad sõjaseaduse ja walge terrori wastased — nemad, kes ühes Põtsiga sõjaseaduse maksma panid, sõjawäljakohtud löid ja alles põhiseaduse arutamiselgi weel töölise mahalastmist demokraatlike riigile tarwilitu toimetusena kaitsefid! Sellepärast hüüame meie

nendele isehallanud „kaasvõitlejatele“ häbenege, wõllameistriid!

Tõberakonna walitus lubas sõjseaduse ära kaotada. Tõblisestklass peab temalt selle lubaduse täitmist nõudma!

Kabugi sõjaseadus ja amnestia peavad saama Eesti proletariaadi üleüldisteks hüüdsõnadeks!

Seda wõitlust tuleb pidada kõige mõjuwamate abinõudega ja mitte ainult resolutsioonidega.



## Riigikogu walimised ja klassijõudude wahekorrad.

Kui me selle aine üle eelmises numbris kirjutasime, siis ei olnud meil veel lõpulist arwusid läepärast. Lõpulistud arwud ei too muudatusi nendes järeldustes, mis me tegime. Tuleb siiski üles märkida, et parem tiib (maa- ja taewaliit, rahwaerakond ja parunid) ühes wene-laste, Silli ja Meie Matšiga on wõrreldes asutawa koguga hääli juure saanud umbes 80 000 wõi 12% ja nad on saanud ligi 50% kõigest häälest. See ühes tõberakonna (ligi 21%) ja sõjseaduse (17%) teeb riigikogu tugewaks tagur-luse lantšiks ja tõdrahwa rõhuniise kindluseks. Undis on aga see, et sõjseaduse Etioni wahtibena nüüd wäljaspool Etioni müüri-sid, s. o. wäljaspool kurnajate walitust hoomi-koertena haakuda tuleb, et sõjseaduse segamatalt seadida saaksid.

Kodanluse parema tiiva paisumine, kodanluse pahema tiiva kahanemine (tõberakond sai ligi 16000 häält vähem, sõjseaduse poolel hääled) ja kodanluse keskühenduse — rahwaerakonna hale läbiuukumine (kaotas poolel hääled) — on selle wana töö tunnismerkideks, et kokku-leppe poliitika pankrotti on jää-nud. Aga kõrwa ja ühes sellega paljastawad need walimiste tagajärjed ka seda, et Eesti on kodanluse juurde kaswanud.

Igale poliitilisele wastab teatud majandus. Kodanluse demokraatia poliitika oli ja on kapitalistlik majanduslik korda uuesti jalale seadida. Terwe 1919. aasta oli üks suur soomusetegemise aasta. Me ei mõtle mitte ainult riigimisi sõjapidamise piirkonnas, kus see aja-järku iseloomustaw sõna: „soomusetegemine“ sündis. Wäerinna seljatagusel õitses soomus-tegemine veel lõpufamalt. Disetohene kroonu-wargus, intendantide patriootiline usinus, litsen-sid, Wene kroonu waranduste „ülewõtmine“, raha- ja kaubaspetsulatsioonid, pantade ja aktsia-seltside asutamine, metzaraiumised, puuskaritööstus jne. ja lõpuks — maareform. Soomusetegemise wiisid on lõpmata mitmekesised. Aga nende tagajärg on kodanliste tõusitute signimine. Sa-iga jots wõib isamaalise uhtusega lausuda, et

tema oma partei poliitika kaudu kapitalistlikki tõusituid mitte vähem ei ole sigitanud kui Israeli mehed Israeli lapki Egiptuses. Mida enam sõjseaduse lobijad sõjseadusest ja demokraatiast, seda rohkem sigitajid nende teod kapitalistlikki piisijõudid ja seda sügawamasse wiletsusesse tõukasid nad warandusega profetaarlasti. Niisugisi raiusid sõjseaduse seaduse, mille peal nad istuda pühawad.

Kapitalistlik tõusit on kõige muud, aga mitte demokraat ja ammugi mitte sõjseaduse. Ta on must omakasupüüdja, kellele ta wärske kapitalise ja selle kasutamise kait on. Ta ei falli uuen-dusi, sest iga uendus on muudatus, mis talle kahtlane paistab, kuna ta oma liisja loomu-sunniga ära tunneb, et „kindel“ kodanluse kord temale kõige kasulikum on. Siit see maa- ja taewaliidu wiie- ja kahetõrdses paisumine riigi-kogu walimistel. Igale poliitilisele, nagu ütlesime, wastab teatud majandus ja sõjseaduse demokraatlik-tõberakondlike poolikule, kahetõrdses, järjekindluseta uuenduste (reformide) poliitika siisiks oli ühest küljest tööstuskapitali ja raha-kapitali tulude kärpimata kaitsumine, teisest küljest — agrarikapitali (maakapitali) s. o. mõisniku ja hallparuni wastu paberist mõõgaga wehki-mine. — Asutawa kogu rüpeest tõusitud walit-sused niisama kui Pätsi walituskait ei annud tööstuse tööstistele muud kui nigela ja isaari mustri järele lõigatud wabrikumwanemate seaduse ja lisaks sellele rea allasurutud palgastreiltsid. Tõblisest tööstusele wastu kinnitamise seadust ei pannud sõjseaduse ajutawale kogule ettegi. Sõjseaduse wastu ja omade kinnitamise seaduse lasid sõjseaduse walituskait maha matta. Kuid põllutõblisest ja üleüldise maaproletariaadi ümber lipitajad töberakondlike ja sõjseaduse demokraatlike nägid järjekindlalt. Seda toimetati maaseadust tehes. Weel awalikumalt aga — põllutõblisest töbaja ja palganormide määrustes. Paruu selgroog lubati murda. Linamonopol, wiisja normihinnad, rekwiisioonid, kewadised summeo määrused — kõik see tabas agrarikapitali, kuna aga tööstus-kapitali samal ajal ühtegi kaitseid ei tunnud. Sellest tuligi, et ametiühisuste kaitsekogude kaitse kolmandikku (16% tuhat) oma häälest Linna-bes sai ja eeskait Eesti tööstuse kaitsekojas — Tallinnas, maal aga wäga wähe hääli sai. Sellesamaga on seletatav ka see, miks sõjseaduse maal siiski niipalju hääli kogusid, et nad „ainult“ 50% kaotasid.

Riigikogu walimiste ajaks ei olnud maa-tõlline weel oma usku reformide siisse kaotanud. Ta loodab nende raasuteste peale, mis rikka-mehe laualt pudisewad, ifka weel rohkem kui tõdrahwa jõu ja wõimise peale. Tal on weelgi lootusi sõjseaduse demokraatlike koerte peale, kes ta wiletsusehaaru lastuda tõotawad. Riigikogu looskiseis saab aga oisustawaks pööripunktilis maotõllise kaitseaduse arenemisele, sest m...

nik on maalidud eestvedamisel jamaeda otja oma kätte saanud. Riigikogu teeb maatöblise niisama wae-nulitaks kodanluse wastu, nagu asutaw kogu linnatöblise kodan-lise klassi weriwaenlaseks tegi.

Me oleme pööripunktini jõudnud ja sellest peame nüüd juba kõi järeldused tegema. Linnast maale — linnatöbliste klassiteadlikud hulgad peawad klassiteadwuse walgust ja wõitluse waimustust maaproletariaadi hulladesse wiima. Maakonna ja wallandükogude walimised, segakomis-jonide walimised, nute maatöblisteühisuste loo-mine, wanade ühisuste elustamine — see on see tegewuswäli, kuhu klassiteadlik linnaproletaar-lane peab kohe tormama, et kätt sirutab maatöblisele ja temaga üheskoos ühise klassiwaenlase wastu minna. Me peame kõi tegema, et maatöblise mitte kaugele maha ei jääks oma klassi-wennast linnas. Kas olets sotsialdemokraatlik-töberakondline walitus julgenud ametiühisuste kongressile aadrit lasta, kui maatöbliste hulgad oletsid linnatöblistega sammu pidanud! Riigikogu walimised linnades ja iseäranis Tallinnas on tungiwaks manitsujeks, et waja on maalt abiwägeid tuua paisuwale töbliste klassiwõitluse wäerinnale, mille eelwägi — Tallinna proletariaat teistest kaugele ette tunginud on.

Riigikogu walimised on ühe huiwitava asja-olu päewawalgele toonud mis ilmsiks tuleb, kui me kõrwuti seame Tallinna linna Tartu walimisingonnaga. Kas on sotsid wähe lõuganud, et Tallinna ametiühisuste „kõtkonna poliitika“ pidawad töblisteklasi killustama. Kuid just Tallinnas läks töblisteklasi kui üks mees walimistele ja hääletas kui üks mees mainitud „kõtkonna“ nimekirjale. Tartu maakonnas on töblisteühisused iseseiswate sotsialistide mono-poolse mõju all. Kuid walimistel said sotsid seal ligi 20 tuhat häält, iseseiswad aga ainult 12 tuhat. See näitab, et need töbliste-ühisused sealei ole seotud töblistehulkadega. Kui iseseisew sotsialist on töblisteühisuse juhatusesse pääsenud, siis on ta „juht“ ja puhkab oma suure wõidu loorberitel. Kuid et selle ühisuse ja oma partei mõju töbliste hullades maitsma panna, selleks on iseseisew sotsialist liig saamatu. Tartu linnas — Tartu ametiühisustes ja kesknõutogus jagasid iseseiswad oma mõjuwõimu sotsidega. Meie oja-wõtmine riigikogu walimistest tekitas seal käärimise. Kui hääletamisele tuli, mis sugust nimekirja walimistel toetada, siis sai meie nimekiri kesknõutogus kõige rohkem hääli, iseseiswate oma sai paar-kolm häält wähem ja sotsid said weel wähem. Riisugune oli organiseeritud töblisteklasi arwamine Tartus. Kuid organiseerimata hulgad otsustasid selle just wastupidid: sotsid said 3640 häält, iseseiswad 3594, meie — 1088. Ühes sellega kaswas läi-

nud aastaga wõrrelbes nende nimekirjabele hääletajate arw 1000 wõrra. See tähendab, et meie ojawõtmine walimistest mobiliseeris Tartus umbes 1000 uut proletaarlist walijat. Iseseiswad wõtsid sotsidelt umbes 2½ tuhat häält üle. Kuid ideasi jääb ka Tartu linnas sellets, et iseseiswad ei jaksanud Tartus sotsidid purusta-da, nagu me nad Tallinnas puruks löime. Terwe rida armust ka teistest maakondadest näitab, et töblistehulgad oma iseseiswalt organiseeritud kõi mõju all ei seisa, waid sotside poole wiitw wajunud on. Mõistagi on siin otsustawaks need poliitilised wahetorrad, millest eespool jutt oli, aga me näitawime nende nähtuste peale, et seltsimehed oma igapäises organiseerimise ja agitatsioonil töös kõrwalteadumalt ja wiisalt jeda kätte wõita püüaks, et sildemes olla kõige laiemate proletaarliste hulkadega. Eestijuts selles asjas olgu proletaarline Tallinn.

„Sotsialdemokraat“ kirjutas, et sotside partei ei olerwatki walimistel lüüa saanud, sest tema häälte arw (80.000) on ikkagi suurem kui iseseiswate 50.000 ja kommunistide 25.000. Riisugi siis teewad need läbipõlenud pankrotimehed näo, nagu oletsid nad ikkagi wõidu saanud — muidugi mitte kodanluse, waid töbliste üle! Sotside wõit asutawa kogu walimistel-oli kodanluse wõit töblisteklasi üle. Seba tunnistab asutawa kogu ajalugu. Sellepärast on aga häälte arwu kahanemine 50% wõrra, mis sotsidele nüüd oaks langes, iseenesestki juba töbliste wõit. Ja meie ei kawatse sugugi kafa rüppe panna ja mingisuguseid järgmisi walimisi ära oodata, waid me peame sotsialdemokraatlist kollatõke hullades häwitama igapä: ja igawiisi.

Riigikogus saab meil olema wiefilmeline töbliste rühm, mis Kommunistilise Internatsionaali platwormil seisab mitte üksnes sõnades, waid ka tegudes. Juba see asjaolu ikki on niimõrd tähtis, et see uue lehekülje awab Eesti töbliste klassiwõitluses. Sellel rühmal seisab hiiglatõõ ees, et klassijõudude wahetorrad proletariaadi tasuks kujuneksid. Kuid ka siin rõhutameme meie et filmapilgukski peatama ei toht jääda kõige laiemate klassiteadlikkude proletariaadi hullade kaastegeorus rühmale. Selles on pearõht, aga mitte riigikogu rühma armulikkus juuruses. Side hulladega ja rewolutsiooniline takrika riigikogus annawad meie rühmale kaalu, mis mitte mingisuguses wahetorras ei seisa rühmalikkmete arwuga.

## Põllutöölised ja segakomisjonid.

Lähemal päewil tuleb põllutöblistel oma waimine maakonna segakomisjonidesse.

Uga maatöbliste ühisuste keskliidu juhatus waitib. Riisuguseid ettevalmistuse töid on see

afutus segakomisjoni aseks teinud, see on laiadel tööliste hulladel hoopis teadurata. Kas on üheksikse mingisuguseid ettevalmistusi tehtud, et töölistel ei tuleks segakomisjonidesse minna!

Seda Taara teab! Kesliidu juhatuses istuvad iseiseisvad sotsialistid ja fofsid. Sotsid on vähemuses ja kesliidu nõuogus fofsi ei ole. Nii on kesliidu töö eest terveft iseiseisvate sotsialistide partei vastutav. Kuid juuine. „Töö ja Võitlus“, ei ka tema järeltulija „Tööliste Võitlus“ ei leidnud mahi pöllumööbliste asjaga tegemist teha. Me näeme selles jalg-tundemärgi, et iseiseisvad sotsialistid loorberidele puhkama heidavad, kui nad mõnel tööliste kongressil ehk konverentsil „võidu“ on saanud, ja — nad magavad, kuni need järjekorralised valimised kongressile uffe ees on. Segakomisjonide valimised ei ole neid kruusi ega Piiskari kiili targama pannud, sest segakomisjonidesse ei pääse „juhüd“, paraadi teha ei saa, ja nii jät. b asi neid nähtavasti külmaks. Seda nobedamad on aga fofsid. „Sotsialdemokraat“ juba kutsub Harjumaal põllumööbliste esitajaid lohe peale valimisi. „Sotsialdemokraat“ ruumidesse ilmuma. Hans Kruus aga magab edasi ja näeb unes, et ta 1923 aastal riigikogu valimistel uuesti Tompea faali piinksiid soondama pääseb.

Mullu läksid tööliste esitajate valimised segakomisjonidesse täiesti korraldamataft. Töölistel aeti kofku — valigu! Miiisugused tunnad ja kurdid valimised ei tohi tänavu forduda.

Meie nõuname maatööliste kesliidu juhatuselt, et ta tegewust awaldataks.

Juhatusel otsekohene kohus on esineda oma tööaja ja palganormide määruste kavaga, sest wastafel korral fordub minerva aastane lugu igas maakonnas on töölistel erinõudmised. See on ainult mõisnikule ja hallparunile kajuks, töölistele aga on see otsekoheseks kahjuks. Mõisnik ja hallparun tunnawad töölist igalpool ühtemoodi, tööline tahab jüüa igalpool ühtemoodi, olgu see, mis maakonnas tahes. Mõisnikude ja hallparunite äerimale, mille juhatajaks tuleb uus riigikogu walitsus, peab wastu seadima tööliste ühised nõudmised ja tööliste üksmeele.

Kust aga wõiwad tulla üsised nõudmised, kui kesliidu juhatus neid wäljatöötanud ei ole! Ja kui ta peatski nad wälja töötanud olemas, siis peab kesliidu juhatus need tööliste esitajatele segakomisjonides kinnitamiseks ette panema. Seda aga ei saa maakondade kaupa teha. Ja sellepärast on meie teine nõudmine: kesliidu juhatus kutsugu tööliste esitajate ülemaaline nõupidamine kofku. See määraks siis lõpulist ära tööliste ühised nõudmised maakondades ja kui kesliidul juhatusel niisugust kawa ette panna ei ole, siis tuleb sellel nõu-

pidamisel ülemaaline palganormide ja tööaja määruste kawa wälja töötada. Müllalt oletaks, kui iga maakond 3—5 esitajat saadaks.

Kuid on weel üks põhjus, miks niisugune ülemaaline nõupidamine kuttukutjuda tuleb. Kurnavad kawatsewad seadust, mille põhjal segakomisjonid töötawad, riigikogus maha mitta. Riigikogus ongi niisuguse enamus, mis need matused wõimalikuks teeb. Kogu poliitiline oluford tunnistab, et nüüd ka maatööliste niisama järelandmataft hakatakse naha peale käima, nagu läinud kats aastat linnaööblitele palgalisa ajemele tira autud on. Mõisnikud ja hallparunid tahawad wilja ja liha hinda weelgi tõsta, etu weel kallimaks ajada kui ta juba on, aga — teijest küjst ka põllumööbliste palka weelgi karpida põhjendades seda, mõistagi sellega et elu tole kalliks on läinud!

Sellele on waja wastu astuda ja — nüüd juba wastu astuda! Eee seadus on nigel seadus, aga ilma wõitluseta ei tohi töölistel üht jalatähti maad järel anda. Ja nimetud nõupidamisel tuleb arutusele wõtta riigikogu walimiste tagajärjel tekkinud seisuford.

Kui kurnajatel on kawatseus sellele seadusele „paranduste“ filmust kaela ümber timmata, siis ei tohi ka töölistel wastu ettepanekud puududa.

Esimene parandus, mis sellele seadusele teha waja, on see et tööliste esitajaid segakomisjonides olgu ka kolmandiku, mõisnikutel ja hallparnidel aga ainult — üks kolmandik. Tööline on kodanlikes riigis nii kui uii nõrgem pool. Kurnaja kütutada on riit ja walitsus. Sellepärast on kõigiti kohane ja õiglan: nõuda, et töölistel segakomisjonides kats rakkuskate paari ühe raswamado wastu oleks. Kui fofsid selle wastu ütlewad, et see demokraatiline poleks ja et demokraatiline on kui mõlemi poole esitajaid ühepalja on, siis ütleme fofsidele: mõisnikult ja hallparunilt on waja wõim ja wara wõta ja tööliste riigi kätte anda, mõisnik ja hallparun tööle pauna, — alles siis on kõit ühesugused. Kui Kruusi mehed kurnajate kajuks keelt liputama tulewad ja ütlewad, et see seadus „ajutine“ on, siis küsime neilt: mis on siin kõigeparemas kõiideft riikiideft — igawene?!

Selle aine juure tuleme meie edaspidi weel tagasi, siin aga tähendame weel, et selles wõitluses ei pea filmapilgutski unustama tööliste klassiwõitluse peauitesannet — kurnajate wõimurdmist.

M. R.

## Nõukogude Wenemaa tootlusest.

Juba kolm aastat päevast päeva saavad kõik kodanluse agentuurid ja teadetebürood kõikuguseid walefõnumeid Wenemaa nõukogude walitsuse üle ilma laiali.

Doome siin mõned tõsised andmed Wenemaa tootlusealalt. Need andmed on Wenemaa tööliliste ja talupoegade walitsuse kolmeaastase tegewuse kokkuvõtted.

Nõukogude walitsemise esimese aasta tihedja kuu jooksul (1917. a. nowembrist 1918. aasta 1. augustini) koguti riiklilisel alusel leiba üheksikõie ainult 30 miljoni puuda. Siis oli leiwakriis kõige suurem. Kotimeestest jagu ei saadud, spekulatsioonid murda ei juudetud. Nõukogude walitsemise teisel aastal (1918. aasta 1. augustist kuni 1919. a. 1. augustini) kogusid nõukogud leiba 111 miljoni puuda. Kolmandal aastal (1919. a. 1. augustist kuni 1920. aasta 1. augustini) andis nõukogude riikline leiwakogumine juba 212.507.408 puuda (seitse korda enam, kui esimesel aastal). Viimase aasta leiwakogumisesse on veel armamata sõjawäestustiline walmistus waeliini ümbruse kubermangudes. Kotimehed ja spekulatsioonid on kadumas.

Riikline kartuliwarustus algas alles 1918. aastal. 1918.—1919. a. andis see 11½ miljoni ning 1919.—1920. a. — 43 miljoni puuda kartulid.

Liha warustamine algas päriselt alles 1920. aastaga. Käesolewa aasta esimese kahedja kuu jooksul andis warustusorgaanid liha juba 6½ miljoni puuda rohkem, kui terve eelmise aasta jooksul.

Wõid koguti 1918. aastal Euroopa-Wenemaal ja Siberis kokku 666.692 puuda, 1919. a. aga, kui Siber kõik walgete kääs oli, ainult 106.030 puuda, 1920. a. on aga juba wõid kogutud 1.200.000 puuda (siia on juurdearwamata Doni maa-lond, Ukraina ja Kaukaasia).

Kanamunadega warustamist toimetati kahe esimese aasta jooksul ainult ostuskeel kooperatiiwide kaudu ja see andis: 1918. aastal 89 miljoni ning 1919. aastal 21 miljoni muna. 1920. aastal tehti jeda sunnikogumise teel, mis selle aasta 1. nowembrist 175 miljoni muna andis.

Kalapiiuf langes esimese kahe aasta jooksul alataja. Alles käesolewa aasta sügisepoole sai nõukogude walitsus kalasajanduse selle pearaionis (Astrahanis)

oma kätte wõtta ning kalawarustus tõusis peaaegu endise normini.

Juurewilja andis poolriikline walmistus minewal aastal 16 miljoni puuda. Tänamu aga annab sunnikorraldus juba 23 miljoni puuda.

Kolm aastat päevast päewa on püüdnud rahwuswaheline kodanlus tõõrahwa nõukogusid küll sõjariistadega häwitada küll blokaadiga wäljanälgutada. Wenemaa proletariaat on aga mehijelt wastu pannud ja ennaft kaitstes üegi kommunistilise ühiskonna üleschitamisetõõst tuntawa oja juba ära teinud.

Nõukogude walitsus arwab oma proletariaadile tarmis olema aastas wähemalt 400 miljoni puuda leiba. Esimesel aastal jõuti sellest ainult üks kahedjandik täita, nüüd aga on tõõrahwas oma leiwatarbed juba üle poole täitnud.

Waatamata walgete alaliste sõjakäikude peale, hoolimata sellest, et kaks ja pool aastat on iga nõukogude piir waeliini olnud, on Wenemaa proletariaat siiski järjekindlast oma, j. o. tõõrahwa ühiskonda chitanud.

Wenemaa tõõrahwas on tõõpoolet ennekuulmata nõlga ja miseljust kannatanud. Kapitalistid on teda meelitunud küll walge saiaga, küll suhkruga, küll lihamagedega, et ta kapitali kuldwasika ees ainult lummardaks. Wenemaa proletariaat on aga truuks jäänud oma ajalooliste klassilijele ülesandele — häwitada kodanluse riiki, purustada klassiwahed ja proletariaadi diktatuuri kaudu oma kommunistilist ühiskonda chitada.

Nõukogud on tootlusasja teinud riigi asjaks. Wilja wabakauplust ei ole, on leiwamonopool. Proletariaat on raskest wõitlust pidanud kotimeestega, wäljeste spekulantidega, marodööridega, ja on wõitjaks jäänud. Juba 1918. aasta nowembrist natsionaliseeriti kõik erakauplused ja otustati elanikkudele toiduaineid anda nõukogude kooperatiiwidest, jaotuspunktidest, ning tootluskomisjariaati lohusitati kõiki koduse majapidamise ja ililise tarwitamise produktiisid ije riiklilisel alusel walmistama.

Kõik ülesäägid, mis põllutõõstus annab, lähewad riigi kätte, kes oma jaotusaparaadi kaudu need elanikkudele jaotab. Põllumajapidajatele antakse selle wastu juuriõõstuse ja muud saaduseid.

Jgas tootluseharus wiiafse kawafindel tõõjaotus läbi; keskwalitsus määrab iga alama ajutuse peale tema walmistuse to-

Hustused ja osa ära. Nii on juba tehtud leiwaga, kartuliga, lihaga, piimasaadustega, munadega jne.

Kõik see töö on olnud suur ja raske töötlus. Tsaariaegsed ja ajulise walituse orgaanid tulid täiesti ära hävitada, erakauplus ära lõpetada ja nende asemele hoopis uus riikline aparaat luua, mis praegu koos seisab 2.200 milja-punktiist laududega ja hoiupaikadega (selle mahutus on kokku 900 miljoni puuda), millel umbes 40.000 õppinud tootlusasjanduse töömeest on (nendest umbes  $\frac{2}{3}$  töölistes ise) ja 800 tööliste tootlusajalka umbes 20 tuhande inimesega. See on nõukogude riikline aparaat, mis mitte üksi walimistuse tehniline jõud ei ole, waid mis ka jootamise üle tootlusosal walitseb ja plaanifindlat poliitilist töötlust leiwa eest peab.

Nõukogude tootluseasi paraneb järjekindlalt. 1919. aasta algul sai nõukogude tööline toiduaineid 2680 kalooria wäärtnuses (kui toiduaineid nendesse soojusüksustesse arvata), 1920. a. algul aga — 2980 (aasta jooksul ühe seitsmendiku võrd paranenud).

Petrogradi nõukogu toidab juba praegu täiesti maksuta kõiki lapsi kuni 16 a. wanaduseni. Ükski kodanline riik jeda ei tee. Wanad, töövõimetud sõjavallidid saavad riiklise ülespidamise, ijeäralise liipariuki. Petrogradi nõukogu annab praegu linnas igapäew umbes üks miljon lõunat wälja. Kuigi see lõuna mitte igaford hiilgaw ei ole (kõigi olnud sõjakäitude, blokaadi j. m. pärast on just punane Piiter kõige waejemaks tehtud puudustkannatawas töölisteriigis), kuid tööliste walitus on selle hiilgajure kommunistlike warustus-tootlusewärgi juba loonud ja nõukogude tootlus ning ülesõlje majandus paraneb selle abil iga päewaga, iga walgete lüüasaamisega ja iga punawäe wõiduga wäerinnal.

Wenemaal majandusline seisuford edeneb. Kodanlikes riikides kaswawad aga korralagedus, puudus, hädad ja wiletsused. Kodanline ilm häwineb.

Kodanlikes riigis on erakauplemine ja walimistus ilma mingisuguse eelarweta ja arwelewõtmiseta. Seal on ostja ja walimistaja ainjaks majanduse reguleerjaks. Just sellepärast, et see riik kapitalistiline riik on, ei wõi seal wähe-matki juttu olla riiklijest ühismajapidamisest, ei toiduainete ühisjastamisest, ei praeguste nälgihädade, puuduste piisestki lahendamisest.

Kõige kurtsem ja wihasem nõukogude waenlane ei saa ütelda, et nõukogude walitjuss mitte midagi tootlusasja parandamisest teinud ei ole. Proletaarline diktatuur on jagu saamas ka oma kõige kardetawamast waenlajest — nälgjast.

Kodanlikes riigis peab tööline nälgima ja tööpuudust kannatama ka siis, kui kodanlus ise külluses praesib ja külluses priiskab. Kapitalistlike korra wiletsustest ja pahedest wõib töörahwast päästa ainult proletaarline majandusline edenemine, kodanluse wäewõimuwaltijuse häwitamine proletariaadi diktatuuri läbi, proletaarlike walitjuse maksmapanemine.

—r.

## Tootlusasjandusest Saksamaal ja Eestis.

Santal ajal, kui nõukogude Wenemaal riikline leiwawilja kogumine iga aastaga ja isegi iga kuuga edeneb, on Saksa kodanline walitus selles asjas äärmiselt saamatu. Just niijama saamatu kui Eesti kodanline walitus.

Ka Saksamaal on omad „põllumehed“, kes kindlate hindadega suminormi wilja anda ei taha. Tänapu oli leiwawilja kuni 11. novembrini suminormi järele antud ainult 73.650 tonni, kuna läinud aastal sellejama aja jooksul 603.438 tonni kogutud oli. Nii ei ole tänapu isegi üheksandiku lõikusest ära antud. Wel hullem on asi otradega. Neid koguti läinud aastal 75.410 tonni, tänapu aga ainult 7.457 tonni. Ka laeru on ainult 6.095 tonni antud, kuna läinud aastal sellejama aja jooksul 7.253 tonni koguti.

Saksa riigiwalitus waatab ükskõikjelt pealt (uagu meilgi) ja ei wõta oma klassiwendade wastu sumiabinõusid tarwitusele (uagu meilgi). Sellel läbi saab wajadus wäljamaalt leiwawilja sisse weda da weelgi suuremaks. Waja on hallparunite tõrkumise ja nende walitjuse hallparunliku tootluspoliitika pärast lisaks weel 1.600.000 tonni leiwawilja Saksamaale sisse wedada. Selleks tuleb 12 miljardi marga eest wäliswaluutat osta. Nii lähneb seal leib järjest kallimaks ja wastawalt sellele lähewad töörahw tootluso ud wiletsjamaaks.

Eesti hallparunite riigis on leiwawilja suminormide lohkumise arwud suurets riigisjaduseks. Läinud aasta sumiwõtmisi ei ole kusa-gilgi arwaldatud. Ka tänapu ei ole jeda tehtud.

Meie küsime kõikide nälgijate nimel täisjõnud herraste walitjuse tootlusministeriumilt kui palju on tänapu leiwawilja Jaan Toiwsoni hinnaga kolk

wõetud? Kui palju jääb puudu sellest normist, mis linnade, sõjaväe ja maarahva varustamiseks vaja? Kui palju peab Eesti markade eest kallist välisvaluutat ostma, et wäljamaalt seda wilja sisse wedada, mis hallparum oma aitas luku taga hoiab? Kui palju metsa maha raiuma ja wälja wedama, et tafalaalu saada wilja sisseweole? Kas on tänawu õhtki puuda leiawilja hallparumilt rohkem tulnud, kui mullu selle tagajärjel, et normihinda enam kui kolm korda tõsteti?

Tootlusministeriumi wäkimine paneb meid oletama, et hallparuu wilja ei anna! Ta ootab, et kogu uleks riigikogu ja wilja wabamiingi ka paberil (seaduses) täiel määral maksma paneks ja normihinna ühes summinormidega hoopis ära kaotaks. Riigikogu walimiste tagajärjed ütlevad meile, et hallparuu asjata ei unista sellest!

Tsekkleib maksab Tallinnas juba 8 marka nael. See hinnatõus tuleb otsekohe sellest, et wilja wäljast sisse weetakse, kuna hallparum oma walitsusele ja oma riigile seda ei anna. Samal ajal on Wenemaa suuremates linnades tsekkleiba hind ainult 4 rubla. Warsii hafatakse tsekkleiba maksuta andma.

Meie nõuame tsekkleiba nõukogude Wenemaa hinnaga! — see saagu Eesti töölisteklassi üleüldijets hüüdsõnaks ja nõudmijets. Din.

## Nõukogude Wenemaa majapidamine.

1918. a. sügisel ei ulatanud Wenemaa tööraha nõukogude mahariik Moskwa ja Petrogradi ümbruse kubermangudest kaugemale. Siis oli nõukogudel ainult 20 tuhat wersta randteed ja 60 miljoni elanikku. 1919. a. sügisel oli nõukogude wõim juba ka Uraalis, Wolga ümbruses ja Ukrainas, ning 1920. a. sügisel liitksid nõukogude föderatsiooni veel peaaegu terve Kaukaasia, Siber, Turkestani, Walsge-Wenemaa. Proletaarlise rewolutsiooni kolmandal aastapäewal oli mõttelena tööraha lipp lehwimas juba ühel kümneadikul maakera pinnast!

Nõukogude riik on terve maailma ees oma sõjalise eksiimi hiilgawalt läbi teinud. Üleilmiline kodanlus ei ole suutnud wägiwalla ja sõjariistadega häwitada nõukogusid. Kuid nõukogude riik langeb kogu majandusliielt, nii jutlustab nüüd kõigi maade kodanlus.

Walmistus on tõepoolest see ala, ja pealegi peatähitusega ala, kus proletariaat peab wõitma ja oskama uut ehitust korraldada, kui ta ei taha lasta oma ühiskonda hulla minna. Kuidas on nõu-

kogud valmistust, uute wäärtuste loomist, üleüldise majandust korraldanud?

Imperialistide blokaad ja sõda wäljaspoolt, kontrrewolutsionääride õhutatud mässud ja purustamised seespoolt on valmistawaid tööjõudusid hästi wähen-danud. 1919.—1920. a. valmistas nõukogude tööline aastast keskmijelt ainult 45% sellest, mis tegi tööline 1914. aastal. See tuli järgmistel põhjustel.

Õigi kolm aastat olid tooresainete (metallid, nafta, kiviõli, puuwilla, willa, naha jne.) hallikad kontrrewolutsiooni poolt nõukogudest lahutatud. Kuna rewolutsioonieelsetel aastatel (1913—1916) Wenemaa wabrikud lunagi tooresainete wõlkitte puudust ei tunnud, pidi nõukogude tööline 1919.—1920. a. toores- ja kütteaine puudusel aastast keskmijelt 53 tööpäewa kaotama. Korterkütte, toiduainete ning arstimisabinõude puudusel (sõja ja blokaadi pärast) oli 1920. aastal iga tööline aastast keskmijelt 19 päewa haige (enne sõda, 1914. aastal, aga 7½ päewa). Muudel põhjustel töölt puudumise päewi on 1920. a. 35½ aasta peale (1914. a. aga 16½).

Tööillus kontrrewolutsiooniga nõudis töölistelt tööpäewa pikendamist ja üle-tunnitööd ka pühadel. 1918. aastal oli tööpäewa pikkus keskmijelt 8 tundi, 1919. a. lõppus 8,3 ja 1920. a. esimesel weerandil 8,6 tundi. Iga tööliste kesmine aastane töötundide arv 1920. aastal on aga jiski ainult 70% sellest, mis oli 1913. a. See töötundide arwu wähenemine on just nii suur, kui tööaja kaotus toores- ja kütteainete puuduse ja haiguse (eeskätt just mõttawate laudide — soojatõbe j. t.) tagajärjel. Täieline lori on kodanluse jutt sellest, et wõimu haaranud töölisteklass ei tahtwat ega wiitjwat tööd teha. Sellekohased uurimised wõiwad hoopis wastupidist näidata.

Kuid mitte üfti wähem töötunda ei ole nüüd aastast, waid ka igas tunnis teeb tööline wähem tööd, kui enne sõda. Nii on see sõja tagajärjel kogu Euroopas. 1919. aastal oli nõukogude tööliste töötunni wiljakus ainult kaks kolmandikku rahuaegijest. Siin mõjusid alalised mobilisatsioonid ning kontrrewolutsiooni näjutamine.

Üleüldise on Wenemaal 20—39-aastas-dest meeste mobiliseeritud 40%. Arusaadam, et selle tagajärjel (meestööliste asemele naistööliste ja nõrgemate ehk wanemate juurdewõtmise, õppinud töö-

liste wahetamine õppimatatega jne.) tööwiljakus paratamata langema pidi.

Kõige selle peale vaatamata on majandusline korraldus niivõrd paranenud, et isegi 1920. aasta suur wiljakaldus ei suutnud nõukogude majapidamist kõigutada ning praegu Moskwas töölijed paremat leiba korralikumalt saavad, kui wiljarikkal 1918. aastal.

Revolutsioonieesl ajal (1913—1916) sai Wenemaa tööline töö-päewas toitu keikmiselt 3820 kalooriat (kui toiduaineid toiduuse poolest nendesje soojuseüksustesse arvata). 1919.—1920. a. oli see norm keikmiselt 2820 kalooriat. Täiealine inimene tarvitab ainult oma organismuse ülewaspidamiseks (ilma töötmiseta) 2000 kalooriat. Seega sai töölije organismus töötegemiseks toitu enne revolutsiooni 1820 kalooriat, viimase kase aasta jooksul aga 820 kalooriat päewas, s. o. just 45% rahuagest. Just nii suur on aga ka töölije valmistatud töö hulk võrreldes rahuagestega.

Järjekult — tööwiljakus on alanenud ainult üksi toitusnormi alanemisele wastawalt. Kuid peale selle, nagu nägime, saab nõukogude tööline praegu tööd teha aastas ainult 70% sellest tööajast, mis rahuajal tehti; peale selle teeb praegu ühes tunnis ainult  $\frac{2}{3}$  sellest tööst, mis rahuajal (ka need kaks asjaolu kokku annawad dieti tööwiljakuse alanemise 45 protsendini). Tähendab, kõigi nende punduste, halbtuste j. m. tagajärjel on nõukogude tööwiljakus vähem langenud, kui ta langema oleks pidanud, s. o. — wõrdlemisi on töölijed wirgemini tööle hakanud, kui nad jeda kapitalisti orjuses teistes riikides teewad. Tööliste walitus, nõukogude wõim saab oma majandusega paremini korda ja teeb paremini tööd, kui ükski kapitalistline walitus, kus tööline ainult ori on.

Kuid nõukogude riiki wõrreldes tsaariga juurriigiga, on täiesti ekslik arvata, et nõukogude majandus tsaaririigi omast ainult 45% tööwiljakuse poolest vähem on. Peab ka arwesse wõtma riigi maapinna wähenemist. Koltshaki, Deuikini, Judenitshi j. t. kallalekippumised on töörahwa nõukogude walitust wahel õige wäikeseks kokku surunud, rääkimata sellest, et just kõige tähtsamad majanduselu hallitad nõukogudelt siis wõetud olid. Riijugustel filmapildudel oli

nõukogude wabarliigi tööstus ainult 20% tsaaririigi rahuagest tööstusest.

1920. aasta teisel poolel said rikkad piirimaad ühendatud nõukogude keiklohangaga. Sellest ajast peale muutub nõukogude seisutord märksa paremaks. 1920. a. 1. jaanuaril oli Wenemaal puuwilla ainult 350 tuhat puuda, nüüd aga on jeda 15. oktoobril juba 3 miljoni puuda (juure arwamata see, mis Turkestaniist teel tulemas on ja weel juuremad ladud Turkestanis). 1919. aasta juurest 1920. aasta juureni tarwitajid nõukogud nastat umbes 20 miljoni puuda — rohkem jeda siis ei olnud. 1920. aasta nowembris on nastat juba 150 miljoni puuda (arwamata weel suuremad tagawarad Kaukaasias). Doni kaewandustes ei ole kase aasta jooksul mitte ükski ahi töötanud, niijama pidid seisma Moskwa raioonis puuwilla-, kuu- ja teised wabrikud. Need saawad alles nüüd tööd alata.

Proletariaadi walitus ei ole mitte üksi ennast igal piiril pealekujijate imperialistide wastu kaitsenud ja neid wõwliid üksteise järele puruks wõnud, waid ta on ka oma korraldatud keikmajapidamise kaudu ülesehitawat tööd teinud.

Kolme aasta jooksul on nõukogud umbes 6000 kilomeetrit uut raudteed ehitanud. Eritt on ehitatud terve jüsteein juurdemeeteesid suurtesse metlaraioonidesse. Nõukogude poolt on 1920. aastal küttepuid valmistatud kaks korda enam, kui Wenemaal jeda rahuajal tehti.

Tööliste walitus ostab ka üle jaada neist kahjulikkudest tagajärgedest, mis kapitalistid püüawad oma sõjakäikudega ja blokaadiga tema wastu jünnitada. Nii näit. Scharuiski raiooni (Moskwa juures) elektriijaama ehitamiseks tarwitati miinilaewade aurukatlaid (neid on jarnajeks otstarbeks weel palju määratud).

Jseäranis suurt rõhku paneb nõukogude walitus elektri tarwituselewõtmise peale. Proletariaadi poolt kawatsatud terme maa elektrifitseerimise programmi saab loomultki täiesti teostama hakata alles rahu wahefordade juures. Kuid siiski on näit. Wladimiri kubermangus, kus enne revolutsiooni elektrit ainult kubermangulinna tunti, juba nüüd kolme aasta jooksul termelt 59 elektriijaama külades (millest igüks paari küla walgustab, mõnda weikit tööle paneb, mõnele töökojale jõndu annab jne.) ja 8 elektriijaama kreislinnades ehitatud.



Rahvamajanduse organiseerimise ka-  
maksindla kasvamise tõttu võib nõukogude  
valitus ka küsimust otjustada, mis praeg-  
u kõiki kodanlike riikisid erutab, nimelt  
— rahajästeemi küsimust. Suurt ühist  
kommunistlik majapidamist luues saavad  
nõukogud rahalise arvepidamise ära kaotada  
kõigil neil korradel ja juhtumistel,  
kus ained selles ühises majapidamises  
liiguvad ja kus enam rahajästa ära ar-  
wata waja ei ole, waid kõik arwete wõetud  
on ning neid loomulikult jaotatakse (just  
niisama, nagu perekonna lõunal  
ehk perekondlikel majapidamisel oma oma  
lastele walatud supi eest rahaarweid ei  
pea, waid neile lihtsalt nende jao kätte  
annab). Tegelikult ei arwa mitmed aju-  
tused arwel olemaid ja wäljajaotatud  
aineid juba ammu enam mitte rahaga.

11. oktoobril s. a. otjustaski rahwa-  
Tõmisharide nõukogu, et juba wõimalik  
on rahaga maksimist ära kaotada kõigil  
neil korradel, kus riik töelistele, teeni-  
jatele ja nende perekonnaliikmetele pro-  
duktisid annab (toiduaineid ja ka töös-  
tusejeadusi), kui ka korteri, kütte, gaasi,  
elektri, telefoni, wee, raudteel sõitmise,  
raudteel wadamise (ka erabagaasid) jne.  
jne. eest. Ühtlasi tunnistati wõimalikult  
kõige lähemal ajal rahalist arvepidamist  
lõpetada ka kõigi nõukogude walmistuse-  
ettewõtete wahel, kõigi nõukogude asutuse-  
le wahel jne. Etjalg jääb weel oja raha  
liikuma ainult „waba“ otmise jaoks.  
Kuid ka see tarwidus kaob sel määral,  
mida enam nõukogud jõnawad kõike rah-  
wamajandust ilma erandita oma kätte  
koondada, kõiki aineid riigi kätte arwete  
wõttes.

Nõukogude majanduse ülesehitamine  
ei ole kangeltsi weel lõppenud ning ter-  
me rida küsimusi ootab weel oma lõpu-  
list otjustamist. Paljuist ei ole meie siin  
sugugi rääkinud, nagu ühegi niisugusest  
suurest ettewõttest, kui mitme tuhanda  
riiklise põllumajanduslike suurettewõtte  
ajutamine (kõik umbes 4 miljoni desja-  
tini maaga) j. m.

Benemaa elanikud elawad ainelis-  
selt praegu weel küll rahuaegsetest tingi-  
müistest halvemalt, kuid juba wilgub  
nende ees uus walguseliir.

Esimene nõukogude riik on kolmeaas-  
tase proomikatse hästi läbi teinud, mille  
tagajärjel profetariaadi diktaatori riik  
oma olemise neljanda aastas astus  
lugewamana, kui kunagi senini, ning

täiesti walmis olles oma ajaloolise üles-  
ande edaspidisele täitmisele.

Uues hiljuti rääkis Floyd George, et  
nõukogusid ei saa wälispidise jõuga ku-  
lutada. See kodanlike rahwuswaheline  
juht seletas, et nõukogusid peab lastma  
weel püsida, muidu võib nende kannul  
arawõtmata korralagedus tulla. Ta se-  
letas, et nõukogud warijewad ise kokku.  
Riikjasse keelde tõlgitult tähendab see  
diplomaatiline keel seda, et kodanlus tun-  
nistab nõukogude wõimu tegelikult. Ta  
on sunnitud, kuigi hambaid kiristades,  
rehtendama sellega, et nõukogud jääwad.  
Meie ei tea, misjuguiseid juhtumõõre sel  
puhul on jaanud tõberakondline walitus  
Londonist.

Kuid päewafelge on igale mõtlejale  
proletaarlastele, et nõukogude wõim lähed  
iga päewaga tugewamaks; kodanlike riik-  
id aga langewad iga päewaga ikka juu-  
remasse wiletsusse. Ei saa majandust  
üles ehitada, tööpuudust kaotada, närga  
wähendada, spekulatsioonid häwitada ühegi  
kodanlike korra paikamisega. Ühiskonda ei  
päästa kodanlike tagurpidimise-  
ne, waid proletaarline edasi-  
minek. Selles ei ole erandit ei ühegi  
kodanlike riigi jaoks. Ka wälise demo-  
kraatlike Geesti jaoks mitte.

## Mõned arwud.

Need arwud iseloomustavad maailma  
majanduse seisukorda imperialistlike sõja  
tagajärjel.

Suurese elaw töõjõud, mis warade walmis-  
tuse tähtsamaks teguriks, on sõja tagajärjel suu-  
rest i kahenenud. Lahingues langenute ja ha-  
nadesse surmude ar u hünataltse 13 miljoni  
peale. Sellete arwute tuleb juure lisada inwa-  
liidisi mõni miljon. Peale selle on Euroopa  
kaotanud surmise arwu kasvamise (laudid,  
nalg) ja sündimiste ar u kahenemise tagajärjel  
1914.—1919. a. umbes 40 miljoni hinge.

Kuna sõjas hukl õppinud töõlisi surma  
jaanud on; kuna töõlistehitgab sõjaastate poolful  
halbade toitlusolude ja pika töõaja mõjul tuge-  
nasti kehaliselt wälja kurnanud on ja kuna  
alatoitlus ka peale sõda edasi kestab, siis on  
tõõnilja kas igalpool tugewasti langenud.  
Ameerika Ühiskriikide terasetöõstuses langes töõ-  
wiljatus 1916. aastaga wõrrelde: 1917. aastal  
— 14 protsenti, 1918. a. — 19 protsenti,  
see kestab edasi. Inglismaa söel. erandustes  
oli 1919. a. töõwiljatus 25 protsenti madalam  
kui 1913. a. Need on mõitjate maad. Wõõ-  
betu maadel on töõwiljatus weel enam lau-

genud. Näituseks, Saksamaa raudteede töökoda-des langes töövõime 1919. a. enam kui 60 protsendi võrra. Muudugi on töövõime langesimisel ka hull ainelisi põhjuseid, nagu sõja-aegne röövmajapidamine, kus tarvilikku remonti ei tehtud.

Kui jutt on elavast tööstusest, siis on vaja veel nimetada, et miljonid töölised on töötava seltsimise ajal kui maailma turul suur nälg on igasuguste kaupade järele. Näituseks, Ameerika dollari kõrge kurssi pärast tuleb Ameerika väliskaubandusesse peatus. Madala rahaturguga maad ei jaks Ameerikalt kaupa osta, kuigi nende kaubandus oisfe tõusnud on. Ja — Ameerika kapitalistid piiravad valmistust, rohkeid töötatavate hulka. See pilt näitab, misjulgune meeleetus korralagedas kapitalistlikes maailmas valitseb ja et terve inimlõuna hirmudes on riigi piirid hävitada ja maailma majandust plaanikindla korralduse alusele seada.

Maailma majandus kannatab ainete puuduse all ja siin tuleb eeskätt nimetada tooresaine puudust.

Kiivisütt saadi miljonites tonnides:

	1913 a.	1919 a.	wähem:
Inglismaal	287	229	59
Ühisriikides	511	458	53
Prantsusmaal	41	21 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	19 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
Saksamaal	191	108	83
Üh.-Slovakkias	14,3	10	4,3
Belgias	22 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	18 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	8
<b>K o k k u</b>	<b>1069</b>	<b>845</b>	<b>224,8</b>

Malmi saadi miljonites tonnides:

	Saksa-	Ühisriiki-	Inglis-	Schweits-
	maal	des	maal	sis
1913 a.	19,3	30,9	10,4	0,73
1914 a.	14,4	23,3	9,1	0,64
1915 a.	11,8	29,9	8,9	0,76
1916 a.	13,3	39,4	9,2	0,73
1917 a.	13,1	38,6	9,5	0,82
1918 a.	11,9	39,0	9,2	0,67
1919 a.	6,5	30,5	7,4	0,50

Terast saadi miljonites tonnides:

	Saksa-	Ühisriiki-	Inglis-	Kokku
	maal	des	maal	
1913 a.	18,9	31,3	7,8	58,0
1914 a.	14,4	23,5	8,0	46,4
1915 a.	13,3	32,3	8,7	54,3
1916 a.	16,2	42,8	9,1	68,1
1917 a.	16,6	45,06	9,9	71,56
1918 a.	15,0	45,07	9,7	69,77
1919 a.	6,8	37,0	7,9	51,7

Kiivise saak on eelpool nimetud maadel 1919. aastal — võrreldes sõjaeelse 1913. aastaga — langedud 21 protsendi võrra (224,8 miljonit tonni). Käesoleva aasta osalised andmed lasuvad kiivise saagi kasvamisest oletada, kuid veelgi saadakse kiivisütt vähem kui enne sõda ja märksa vähem kui vajadus on.

Malmi saak kahanes eelpool nimetud maadel 1919. aastal võrreldes 1913. aastaga 26 protsendi võrra (16,4 miljonit tonni). Kui aga veel Austria ja Prantsusmaa arvesse võtta, kus malmi saak 1919. a. 46 protsendi võrra alanes, siis on maailma rauatööstuse langemine veelgi suurem.

Kuivilla saak Ühisriikides, Indias, Egiptuses oli 1919./20. a. 13,3 protsenti madalam 1913. 14. a. saagist.

Läänes puudus 1919. a. lõpul 50 protsenti sellest, mis maailm (ilma Wenemaata) tarvitab. 1920. a. oli veel suurem puudujääk oodata. Põhjuseks on Wenemaa liina ärajäämine, kust 70 protsenti sellest linast tuli, mis Lääne-Euroopa tööstus tarvitab.

Need arvud näitavad, misjulguse kuristiku äärele on viinud maailma — kapitalistiline lord. Kadu kapitalistlikele haikaladele!

## Kadunud teise Internatsionale mehed häälitsemas.

Meie ees on pragu kadunud teise „internatsionale“ üleskutse, mis oma sisu poolest tunnistust annab et herrad Henderjoud, Vandermelded, Scheidemaniid, Brandingid ja Sitquit'id ise oma suu läbi tunnistama hakkavad, et nende laulukene laulnud on? Nagu uppunud haara-avad nad veel viimast korda öleförest kinni, ja iniseravad Karl Marxi ja Friedrich Engelsi poolt ülesseatud hüüdsõnu: kõige maade töölised, ühinege! (tuleb mõista: kõige maade töölised, tulge appil! P. P.) Ja lausuvad siis häbelikult: Tuli sõda, ja töölised internatsionale langes rufude kofku. Tema ei olnud küllalt kindlaste üles ehitatud. Grimaade töölised ei olnud küllalt usaldust iseneeste ja teiste (maade töölised) vastu. Tõttavad siis ka tohe seletama kuda nad jälle Genfis kokku tulnud et ära kolletanud ja kokku langenud rufude hunkid üles sättida. Kuid „teise internatsionale“ üles upitajad jäitavad seda ütlemata, miks teine internatsionale kokku varises? Kas see sama oligi see wiga et töölised eneste sisse küllalt usku ei olnud, nõnda kuda eelmisest appihüüdest lugeda võib? Oh ei! Mitte töölised ei seisnud see wiga, waid teises internatsionales eneses, kuid need herrakesed häbenewad nüüd sellega walge ette tulla. Nad jäitavad seda omas üleskutses seletamata, mida nemad, eelpool nimetatud herrad, oma parteidega sel ajal tegid, kui töölised ütsteist weristatiwad? Miks teie häbenete nüüd walge ette tulla ja ütelda töölistele, et jah meie kutsusime teid „isamaad taitsena“ ja selle tagajärjel olete teie nüüd üleilmlikelt laiali rebitud? Mida rääkisite teie sel ajal töölised klassile, kui Saksa imperialistid töölisi

isamaad kaitsema kutsufiwad, ja Duuglisse ja Prantsuse kapitalistid jälle oma korda Saksa imperiaalistid häitada lubafiwad? Teie ütite: R ü ü b läheme ja tapame, küll pärast sõda jälle sotsialismusest edasi kõneleme.

Lootes, et kõigi maade töölised nendest eimestest riidest uimaseks jäid, ja enam ei märka millest niid jutt on, kirjutawad „töölise koondajad“ edasi: kuid uned lõtkumise-püüded said mead. Wastutuse tundeta (pange tähele P. P.) isikute käd rebisid ühenduse puruks. Nende hiiudjona mis nad kogu maailmale kuulutawad, kolab järgmiselt: „Kõige maade töölised, rebige eneste koondatud read puruks! So ed. si. Kaswatage umbusaldust eneste riidest ja küllwale wihawaenu mürgi seemet eneste wahela.“

See on seejama hiiudjona, millega „teine internatsionale“ Saksa sotsialdemokraatlike parteiga eesotsas, tööliisi 1914 aastal ilmaõdjast osawõtma kutsusid. Ja meie peame teie oma sõnadega kinnitama: Mida kapitalismuse lugaagi poleks suutnud korda saata, sellega saite teie hiitgawalt hakkama.

Kapitalistid Saksamaal, Inglismaal, Weneemaal ja Prantsusmaal ei suutnud oma meelitustega tööliisi nii elawalt ja rahuldawalt maailma tapaturust osawõtma kutsuda, kui teie seda tegite. Naguse kutsujite tööliisi üles ütsete tapmisesse, ja kui niid näete, et see terwet kapitalistist ilmakorda majanduslikelt raputab ja ümber kukutada ähwardab, siis otete teie jälle need „tublid poisid“, kes töölise taltsutamisega tahate walmis saada. Sellepärast panete niid käd risti ja kumardate endle töölise poole: Kuid siiski (See tähendab eniste pattude peale waatamata P. P.) kogu maailma töölised, kuulge meie healt! Meie wõitleme demokraatlike sotsialistlike ilmawaate eest, Kapitali orjuse wastu ühel pool ja bolshewismuse (kommunismuse P. P.) wäerõimu wastu teisel pool. Pariis piisarad tipulsid filmadesse, kui niijugust armupalwet kantliht kuuleks.

Nii siis, teie herrad, tunnistate Margi õpetuse õigeks? Wõitlete sotsialistlike ilmawaate eest, mille eesmärgiks Margi õpetuse järele kommunismuse peab olema, ja kui töölised nii kaugele jõuawad, et kommunismust töölise wõimuga teostada, kas bolshewikide eht spartaklaste eeswõttel, siis pöörate oma wõitluse ka nende töölise wastu. Wäga ilus patulunnisamine Suudaste poolt.

Küsimus kerib siin ülesse: mida teie siis oietri tahate? Kas mitte ainult seda, et tööline peab küll teadma, et tema majandusline seisukord wilets on, kuid ta ei tohi seda mitte parandada. Jah. See ongi see ainuke eesmärk, mille eest sotsialdemokraadid kõigil maadel wõitlewad. Nad on ainult selle osa eneste peale ebandada wõtnud, et tööliisi üles äsjitada ja siis kodanluse

kajuts neid jälle maha tappa. (See on wäga selgesti Eesti töölistel juba teada, kuida meie sotsid kodanlust üles on upitanud, ja kui kodanlust siis loerale, kes karja koku on ajanud, ka loera palka hakkab maksma, siis tõttawad nad jälle ilufate sõnadega awalikult töölisele kaebama.

Nii moodi katsuwad surunud „teise internatsionali“ mehed jälle siledate nägudega töölise ette ilmuda ja seletada, et töölised weel sedawõrd rumalad on, et kommunismust teostama wõiksid hakata. Nimetawad kommunisti oma üleskutses tsaari aegsetega ühesuguseks jne. ja ei katugi töölisele ka midagi selle tõendusets ette tuua, sest tööline ei osta ju seda nõuda.

Ja mida wõime meie elawalt surukehadelt nõuda? sest terwe nende teooria — tööliisi taltsats teha — on absoluutselt pankrotti jäänud.

„Waadake, misjuguise koloda asjaga on kommunistid hakkama saanud, kaebawad herrad, nad on 37. mijjonilise ametiühisuste organiisatsioonid „kollastets“ nimetanud.

Niisuguste sõnade all tuleb töölistel palju rohkem mõista, kui siin wälja üteldud on. Mitte 37. mijjonilise töölise hulkadest ei ole nendel herradel kahju, sest 37. mijjoni töölist ei ole ilmaški weel nende lipu all olnud, waid peawalu teeb see asjaolu, et nende terwe sotsioloogia — tööliisi enne õpetada sõna kuulama ja siis alles feltskonna sotsialiseerimisest kõnelda — on niie kuterpalli läinud, ja nende herrade pehmed kohakesed töölise liikumises on kiwifõwaks muutunud.

Du selge et „teise internatsionaale“ mehed tahawad et kapitaal kõik töölisele enne wälja kurnaks, mida ta sealt üleüldse saada wõib, ja ühes sellega ka oma seisukoha nii ära kindlustats, et üksigi kurnatud töölise wägi seda enam lädi ei suuda murda.

Urge arwate töölised, et need herrad niisõrd rumalad on, et nad paremad ei oska töölisele õpetada, ja et nad kapitalistist arnemise käiku ei tunne. Oh eil! Need on heaste haritud (kapitalistlikes haridusajutustes) ja õpetatud kapitaali kannupoisid, ja igauks uendest omandab mingisugust liikumata warandust eht on jälle ümmarguse mijjonitse peremees. See on see põhjus mis nad just enim kapitaali arnemist nõuawad, ja töölise wäljaastumist pikendada tahawad.

Nad ei tule millasgi awalikult klassiteadliste eht töölisele õpetlikkude ja kasulikkude üleskutsutega wälja, waid katsuwad ainult ühelt ja teiselt poolt ritwata. Niisugune tähtis üleskuts (kuida ta ka nende meelest olla wõib) ja waadake kui lühikene. Kas nendel siis nii wähe oliqi maailma töölisele ütelda? Kas nendel midagi oma töödest ka töölisele rääkida ei ole? Ja on. Kuid need on asjad mida töölisele rääkida ei wõi, ja just jällepärast teewad nad ka

jelle ülestutse lühikesel ja õnge sarnase kivera, et ainult nõrgemaid töölisi püüda, sest nad teavad ka seda et terve ainsaaja töölisklassi nende juba selja on pööranud, ja et nende organisatsioon järk-järgult kolmanda Internatsionaali poole üle läheb.

Ka Eesti pinnal ei näe nendel palju saaki olavat, sest ka Eesti töölised on juba sojide sõnu kuulnud, ja nende piitsa maitsunud. Ainult sojid ise nagu ära kadunud karjased hüluvad veel oma karja järele, ja taevavad, et Eestis mingisugust liikust ei ole. Nii näitusel on ka Eesti sojide ülempreester M. Martna oma healetorus Nr. 244 ja valge rahumantli selga tõmmanud, ja lasel siis ka „Eesti töölistel“ seda „tõdetera“ kuulda, mida „teise internatsionaali“ mehed Genfist kuulatavad. Ka tema teeb tajakihluseks meile ülevaate töölise liikumise ajusest, Karl Marxi ja Friedrich Engelsi poolt ülesjutatud hüüdsõnast: Riigi maade töölised, ühinege! ja seletab siis kuida töölised endid selle lipu alla hakkasid koguma. Kiitleb, et just töölise internatsionaali (ta mõtleb teist internatsionaali P. P.) olla töölisi sedawõrd revolutsiooniseerinud, et revolutsioonid en läbi viidud, ja saavad ka läbi viidud. (Vististi mõtleb herra Martna Saksa, Austria ja Bulgaria revolutsioonid ja Ungaria, Baweri ja Soome kontrevolutsiooni P. P.).

Kuidas ühest ja teisest juttu tehes libiseb ka ka Eesti küsimuse juure, ja küsib: Kas on Eesti töölised eneste võitluse tead kooshoida suutnud? Tõttab ka ruttu vastama: Ei! Just meil on lõhkujate töö riha olnud. Ohkades edasi: Meie tead on purustatud. Meie ametiühisused on kommunistide lihtustöödest tehtud ja viharavenu mürgi seemet on avaraast täest töölisele jekka külmatud.

Maadate nüüd töölised selle alatu kodanlike klassi libu mõlemad otsesid, ja lugege selle artikli esimest otsa, kuida ta kommunistlike isade Karl Marxi ja Friedrich Engelsi liputarja ülistab ja töölise liikumise esi esi hammused austab, et jõbratilitult töölisele läheneda. Ja siis lugege sellel sama artikli viimast otsa, kus seefama apostel hammadid kokku püristates kaebab: meie ametiühisused on kommunistlike lihtustöödest tehtud saanud, ja see takistab meid ühinemast, mida nemad sojid nii ärdaste soovida.

Ostustagu nüüd töölised ise, mis on Eesti sojialdemokraatlike partei juhil M. Martnal Karl Marxiiga ehk tema õpetusega ühist?

Jah herra Martna! Meie peame kinnitama, et Eesti töölise keskel on viharavenu mürgise seemet külmatud, ja nimelt teie partei poolt. Ja veel rohkem: ka tiua ja külma terast on Eesti töölisele tubliste maistat antud, ja sedagi teie pefavaiga -- sojialdemokraatlike partei -- nõusolekul ja kaastegevusel. Teisets ei ole mitte ametiühisused Eestis töölisele ridasid lõhtunud,

meid koondanud ühisele võitlusele. Kuna aga teie Hellat oma verevõrtega juba esimese ametiühisuste kongressi laiali pekis ja 26 nendest teise ilma jaatis. Ka see oli jällegi teie kaastegevusel, sest teie ei ole millasti nende kaitset veel välja astunud, kuida maalt välja saadetuse ehk maha notatse. Ja kui meie Tallinna riigikogu valimisi tähele paneme, siis ei leia teie omas kodus tõigewähematti poolehoidu, olgugi, et teil lõikujad healetorus ja muud agitatsioonibinõud käepärast on. Eesti töölisele on juba väga heaste teanud ja tunud, et ainult nende oma ametiühisused need organisatsioonid on, kes töölise hea täekäigu kui ka õige poliitilise sihi eest nõuetavad ja võitlema saavad, aga mitte sojide partei.

Kadu surnud teisele internatsionaali!

Kadu sojide kaheotsaga parteile!  
Elagu kolmas Kommunistiline Internatsionaal!

P. Pippar

## Walitsus jälle põllutöölisele kaitse- seadusi tegemas.

Tõberakonna walitsus otsustas 15. jaanuariks 1921. a. põllutöölise tödaja ja palgaolude korraldamise segakomisjoniid koku kutuda. Kuudas seda tehakse?

Töö- ja hooldekandeministeerium teidis selle seaduse, mis sois Paimadre ajal segakomisjoniid tehta maksma pandi, puuduliku olewat ja andis sellekohase seaduse muutmise kama walitsusele ära. Et Wabariis äga lõik pikkamisi ja Wene isaari aegse kome järele kätt: „Tajem sõidab, kaugemale jõuad“ siis kutsutakse 1921. a. segakomisjoniid veel sojide seaduse järele koku.

Nii siis seisawad maatöölised 1921. a. segakomisjoniid kokuastumisel peaaegu niisama kaugel, kui mõõdalainud aastalgi: walitsus sirutab jällegi oma lahke käe, et põllutöölise ja külakurana wahetordi ära määrata.

Kuime tõige peati, miks kodanline walitsus seda teeb?

Nüüd on moodi läinud kurnajate riigis ametlikult töörahwa eest hoolitseda. Selleks asutati „demokraatlike“ ja mittedemokraatlike walitsuste juure töö- ja hooldekandeministeeriumid. Nende ülesanne on kurnaja ja kurnatava wahetordi lahendada, pühale kofkuleppele jõuda kaptaali ja töö wahel. Seega sai töö- ja hooldekandeministeerium kodanlike-demokraatlike riigi makseks, kuhu elukutseline ja asjaarmastaja ettewõtja-spekulant oma saagiahniisewa näo ära peitis. Seda makset oli kurnajal tarwis.

Kodanlus teab väga hästi, et kui ta se-

duse wälja annab, siis ei täida ka seda mitte, sest kodanluse ülesandeks on ta oma klassihuvi.

Põllutööliste tööraja ja palgaolude korraldamise määrused on uisjamasugused seadused, mida küll heameelega wälja antakse, et näidata, umbes kui majaks ka meie „demokraatlisest riigist“ kõik kaitsejeadused töölistele, kuid nende seaduste täitmise peale ei mõtle keegi jast hallparuni klassihuvi nõuab „waba“ kauplemist töölistega.

Maatööliste kongress mai kuus andis otsuse nende määruse kohta: määrused on niigelad, teiseks, ei täida neidki niigelaad määrusi ükski peremees.

Kongressil walitud liidu nõukogule ja ta täidesaatawale komiteele tehti ülesandeks ülemaalt teateid koguda põllutööliste tööraja ja palganormide määruste täitmise kohta, ülemaalt tööraja ja palganormide määruste kawa wälja töötada, mis tööliste nõudmistele oleks aluseks olnud tulewastele segakomisjioonide istumistel.

Mis on sellel alal ära teinud Liidu Täidesaataw Komitee?

Enne Riigikogu walimisi korraldadi igas maakonnas L. M. poolt maatööliste maakonna komveretsid, siis seisid ka „määruste“ küsimus päewakorras. Ei leidnud ühtki saadikut, kes oleks idendunud, et „määrused“ midagi anuawad, et neil kufagil täidetaks. Niisama ei teadnud keegi juhtumist, kus küllakurnaja sellepärast oleks wastutusele wõetud, et ta määrusi mitte ei täitnud.

Mis oleks pidanud siin maatööliste juhtiw kesskoht tegema?

Ta oleks pidanud küsimuse tööraja ja palganormide määruste üle revolutsioonilisele alusele panema, nagu seda Wiljandi maakonna komverents tegi, kes otsuse wastu wõttis, et segakomisjioonide koosseis peab  $\frac{2}{3}$  tööliste esitajatest olema.

Mis on segakomisjioonid ühesuguse esituse arwuga? Kodanluse töörüü. Hallparun on maal peremees, walitseja. Ta kui see wõimutundja töölistega nõupidamisele astub, siis on tal sada üks abiudu, otskohesest ja kaudset, et tööliste esitajaid terroriseerida, neile oma mõju peale sunnida. Segakomisjiooni ühine otsus on kokkuleppe otsus kahe poole wahel, kelle wahel tegelikult ilmasti mingijugust kokkuleppet ei ole, sest üks on kurnaja ja teine kurnataw. Mii on „ühistöö“ sarnases segakomisjioonides inetu kokkumäng kurnajatega, mis tööliste klassiteadwust nürb ja hukkade üksteidkust wael enam suurendab.

Kahe kolmandiku nõudmistest ei wõi maatööline sammugi taganeda. Töötingimised, palgaolud jne. ei parane maal kunagi, kui maatööline ei pane oma palgawõitlust ka mitte niisugusele seisukohale nagu seda linmatööline juba teinud, f. o. palgawõitlus on ühtlasi ka poliitiline wõitlus kurnaja wastu ja kodanlise ühistoua wastu üles ühise.

Maatööline peab astuma kindlalt klassiwõitluse teele. Terror ja fofside libe teel on maatööliste seas oma häwitawat tööd teinud. Ükskoifus leigus, milles iseäranis fofsid maatöölisti süüdistawad, on fofside ja kodanluse ühine töö, see on see segakomisjioonide paratamata tagajärg, mis tööliste klassiwõitluse tungi nürb ja mida meie „demokraatia“ wäga ja wäga ihaldab.

Ei ole maatöölisteühisuste ülemaaltine kesskoht midagi ära teinud küsimuses, mis peawad maatöölisted tegema, siis peawad töölisteühisused koha peal nõudmised üles seadma, et tööliste huwid peawad komisjionides tööliste enamlusega kaitsetud olema. Küttab siis kodanline walitus tööliste nõudmised tagasi, siis näeb iga tööline, et kodanlus midagi tööliste heaks ei taha teha. Töökaitses seadused, mis tööliste terwest, elu ja palganõudmisi kaitseks kurnaja wastu, on kodanlises riigis ainult filmakirjaks. Kõik need küsimused otjustab ära klassijõudude wahetord tööliste ja kurnajate wahel. Sellepärast on ainute õige tee maatöölistel tööraja ja palgaolude korraldamist revolutsioonilisele pinnale panna, sellest teha hukade poliitilise wõitluse asi neid kaasa wiies ühinemisele ja klassiteadwuse tõstmisele. Nõudke segakomisjionidesse kahte kolmandiku tööliste esitajaid.

S.

## Tööliste elust.

### Pagarlased kauplewad raudteetöolistega!

Mõni päew tagasi käis raudteetöökodadest tööliste poolt walitud komisjion Pagaril uulitsal — 1. mail 1919 aastal arawõetud punaste lippude järel . . . Punane lipp ehis pagarlaste seinal, kuid töölistele kätte ei anta, olgugi et seal kahe aasta jooksul 10 komisjioni on käinud. Seekord esinesid pagarlased nõudmistega, et raudteetöölised andke endine afutawa kogu liige sms. Hammer, kes lippu kannud, wälja — siis antakse lipp tagasi. Ei taha just pagarlastele abiks tulla, kuid et nad nõnda jõuetud on ja muidu lippu kätte ei anna kui kandja käes, siis teatan neile, wapratele Laulupidu uulitsa kangelastele, et mingi nad ja kaewaku Isborsti rabaft August Tuuder kui lipukandja ülesse . . . Hammer on wiist tõesti elus, kuid inimest, kelle hing sees ja kes ennast tiimulate eest hoiab, on raske kätte saada.

Töölistele sarnast ettepanekut tehes kompromitteeriwad pagarlased endid jäädawalt.

Kae paganaat! mis jaoks siis Puri jüngrid leiba söömab, kui raudteetöölised seltsimees Hammeri püüdma hakkawad!

D.

## Streik sadamatehastes (Portus).

2. detsembril jätsid sadamatehaste töölised töö seisma — nõudes wabrikute walitjuse poolt lubatud augusti streigi ajal warustuse ja toiduainete wäljaandmist ehk kindlaks määratud ja turuhinna waheraha wäljamaksmist. Streik puhkes iseseiswalt, ilmaorganiseerimata lahti, sest töölised masjed ei tahtnud wab. walitjuse lubadusega endid ninapidi wedada lasta waid nõudsid kategooriliselt töölisedele antud weskliste lunastamist, Augusti kuust alates ei olnud töölised warustust ega toiduaineid saanud. Näljajurma kartes olid sadama tehaste töölised sunnitud streiki ilma teiste wabrikute kaasabitä alustama. Augusti streigi järele kuulutas walitus „Niigi Teatajas,“ et kui kahe nädala jooksul pärast kuu lõppu warustus töölisedele kätte pole antud siis peab iga wabrik ehk tehase seda kindlaks määratud hinna ja sel korral püüwa turuhinna waheraha ära maksuma. Keli kuud läks mööda, töölised ootasid ja nõudsid mitu korda ennem warustuse wäljajagamist ehk waheraha, kuid tulemata jäi warustus ja wäljaandmata waheraha! Kui nad nüüd, ilma organiseerimata, streiki alustasid ja seda ühelmeelset kuni tänapäewani jatkawad, siis, näitab see, et sadama tehaste töölised meeleärakeitel, nälgides katsuwad endid, oma naiisi ja lapsi näljajurmast päästa. Streigi ajal tegi walitus otsuse warustust töölisedele wäljaanda natuuras nelja kuu eest. Mis üttele see otsus? Nimelt seda, et töölised jääwad iftagi ilma warustusest, sest warustuse wäljalunastamijeks läheks 5000—6000 marka tarwis. Kas walitus arwab, et tööline kes 50—60 marka päewas teenib, jõudis nelja kuu jooksul nõnda palju raha koguda, et nelja kuu produktid ja riide jõuab ühe ropshuga ära tunna? Et, walitus teadis seda, et see palg kulus töölisel isekileiwa nuretsjemiseks ära ja sellepärast tegi ta süherduse otsuse, — lootes et raha punbul palju warustust jääb wäljapõtmata, mida wabrikute walitus tulemitus teist korda jagamisele laheb. „Niigi Teatajas“ oli määrus kirjutatud kuid mis walitusel sellega pistmist: seadised tehakse ainult waele tööorjade jaoks. Kui töölised komisjon peaminister Piipi juures käis, siis toonitanud „kõrge herra,“ et wabrikud toowad riigile ja wabrikantidele wäga palju kahju, kuid nad (kurnajad) on nõnda snuremeelsed, et wabrikuid kohjuga töötada lasewad selleks, et tööorjad wälja ei kärwaks. Mis ütlewad hra, Piipi sõnad? Nimelt seda, et tööline saab kõif armust ning et see on kurnajate teenus, et meil weel hinged sees. Lõpuks lubas walitus töölised nõudmised täita s. o. ülitõnna riide ja warustuse waheraha wälja maksta ja kes soowib warustust natuuras sellele ka wälja anda. Töölised nõudmised seifid selles, et walitus „R. T.“ paragrahwijäid täidaks. Et töölised nõudmised

diglased ja töö peale nädala seifis, nõuawad töölised streigipäewade eest tasu, kuid wabrikute walitus ei tule töölisede diglastele nõudmistele wastu, waid ahwardab tehaseid finni suluda ning üffitult forteerides 20% töölisede tagasi wõtta.

Seda ei tohi töölised lubada. Walitus wõib seda teostada wägivaldselt — toetades emast sõjariistus jõudude peale. Kui tehased wäewõimuga kinni peaks sulutama ja ainult 1/3 töölisede tagasi wõetakse, tuleb tehase boikotti alla panna.

Asutawale kogule on arupärimine kinnijulmise üle sisseantud. Nüüd tuleb otsust ära oodata. Kui asutaw kogu töölisede diglase nõudmise kurnajate kasuks otsustab ja tehaseid kinni sulutakse, siis tuleb töölisedele wabrik oma kontrolli all käima panna, nagu seda praegusel korral Staalitöö töölised teewad. Töölised jõud tuleb sihtida kurnajate jõu wastu.

Sadama tehaste töölised streik näitab, et kodanlus neid weskleid wälja ei lunastä, mida ta töölisedele annab. Töölised nõudmised on diglased seda tunnustawad ka sõnades meie waenlased, kuid ometigi surutakse nad alla. Miks pärast? Sellepärast, et Eesti walitus kodanline klassi diktaatur, kes ainult armust töölised ei lasse nälga surra. Edaspidi peawad sadama tehaste töölised kahte asja silmas pidama:

1. Kõif töölised tööle tagasi;
2. Üleüldine sadama tehaste boikott.

Neid kahte punkti tuleb piinliku täpipoalsusega täita muudu anname endid lõpuks kurnajate meelewalla alla. D.

## Ast ja Puri tarwitawad ühesuguseid prowokatsioonini konksusid.

Siljuti, kui wäljamaa ametiühisuste ja sissejõitunud maa organisatsioonide esitajad „Eesti“ talusse juhtusid ning küsijid kus ajub Tallinna ametiühisuste kesknõutogu ja kes on kesknõutogu esimees, teatas „Eesti“ ruumides wiibib K. Ast, et tema on am. üh. kesknõutogu esimees ja „Eesti“ talu kesknõutogu rnumid. . . Paar päewa tagasi kordus see prowokatsiooniline wõte, kuid mitte enam K. Asti, waid tema abilise Puri poolt! Asjatait oli järgmine: Kui am. üh. kesknõutogu asjaajaja telefoni läbi meremeeste Liidu kõlistas, siis ühendati teda Puri kabinetiga! Küsimise peale: kas kõneleb meremeeste Liidu esimehe abi, — wastati: „jah“ . . . Kesknõutogu asjaajaja kahtles kõneleja üle ja küsis: „kuidas kõlab Teie nimi? Puri wastas, kuid kahjus walesti . . . küsija sai aru, et kõneleb operatiivstap K. Asti prowokatsiooniliste wõtetega ja konksudega. Et tore juhus oli Eesti Pinkertoni weidi ninapidi wedada, siis jattas ta kõnelemist. Küsiti millal koosolek, kes osa wõtawad j. n. e. (lootes, et on wiist kommunistide koosolek!) D)

lõpuks teatas veel oma telefoni numbrit. Rest-nõukogu seltsimees teatas, et see ei ole mere-meeeste Liidu telefoni number. Bastati, et võib ühe ning teise numbriga siset pidada. Kena mees see kodanik Puri! Etteks arreteerib mere-meeeste Liidu esimehe Tiit'i, kuid pärast täidab, kui aumees kunagi mere-meeeste Liidu esimehe kohuseid. Töölise organisatsioonid peavad ettevaatlikud olema, sest Puri teenistuses seisab ta telefoni kettlaam. Kui meie telefoniga teateid hakkame Pagari uutisale saatma, siis jäävad Puri poisid varsti paljareisi ning saavad leiwatannika ja piirituse aamide juurest eemale tõjutud.

Üks on kindel: et mis Üst ees teeb seda kor-  
rab tingimata Puri.

### Noortele.

Ka Eesti proletaariline noorsugu on ärganud, ja omi ridu koondanud võitlusjaks, lõpulistele kapitalistlike ilmaporra kulumisele, ja et ühes sellega arendada tulewiku ilmaporra — kommuni-  
nismi — ülesehitajaid, ühes võitlusega peavad noored endile awama tee kultuurile — kirjandusele ja kunstile, noored peavad kaasa aitama proletaarlike kunsti ja kultuuri arenemisele.

Noor — proletaarlaste keskelt ja ribadest peavad sirguma, uue — kommunistliku ilmaporra, juhid, õpetlased ja kunstnikud. Sellepärast on tarvilik kõikide noor- proletaarlaste koondumine — ühingusse, ning seadib ammu esimeseks ülesandeks võitlust, kodanlike noorte ühingute vastu. Paljud palgatöö orjade tütreist ja poegist on ära ekinud neisse ühingusse — kus nad sirguvad isamaalikkus ja rahvuslikes waimus kontrewolutsioonisteks jõudubeks. Et ärkwoale töörahwale võitlus päiwil werist pulma töötada, sest kodanlus üksi on selleks liiga nõrk, selles peab ta kasutama klassi teadmatuid elemente, misjuga ta on ja nüb, pühäs isamaalises ja rahvuslikes waimus kaswatatud noordest.

Kuid meie proletaariline noorsugu! meie ei tunnista mingijugust rahvuslist wænnu, meie loosung on: Elagu Internatsionaal. Sellepärast boikoteerime kodanlist noorte ühingud, ja kuulutame neile kõige wihalemast ja halastamatta võitlust. Araekhitatud seltsimehed — seltsilised palgatööorjade tütreid ja pojad, astuge wälja kodanlistest ühingutest, jätke neid kodanlaste kollanoff — wõsufesti üksi lallutama Tungaldesse, kungaldesse, liitubesse ning kristlikubesse muntade ühingusse.

Waha kodanlistest noorte ühingud. Elagu  
1. — E. Noorproletaarlaste ühing.

Töörahwa noorsoo päralt on tulewik.

W.—rit.

### Nälgimisele määratud.

Balti puuwilla wabrik jäi 27 nowembril puuwilla puudusel seisma. Töölised on määrat-

tud näljasurma, sest wabriku walitsus ei anna töölisele pennigi abi. Minult kodanline ajakirjandus toonitab, et töölised saawad toiduaineid endiselt edasi, kuid selle raha hallika millega neid toiduaineid wäljalunastada jätawad nimetamata. Am. üh. Restnõukogu ja wanemate nõukogud peawad energilisi sammusid nälja eemale tõrjumiseks astuma ja nõudma, et wabriku walitsus töölisele kõige wähemalt pooled päewad arata-  
sufks, sest mainitud wabriku töölise palgad olid juba töötates 30—40 marka suure. Wabrikantidel peaks selge olema, et töölised teenitud nälja-  
palgast raha panka ei saanud wiia ja ta sõrme-  
sid imedes elu ei jõna sees hoida. Kõik rat ad  
kõima „Bitron'it“ pigistamiseks, et palgatöö or-  
jad nälga ei surets. D.

### Tunneward lõbu kommunistide werest.

Riigikogu walimiste eel käisid sõjised külast külaste kõnelemas, et Tallinna kommunistid olla kommunist Soansi punase riide sisse mähkinud ja siis kommunistide riigikogu walimiste fihitus-  
koosolekule õhadel, kui ebajumalat kandnud, kus ta 4 tundi kõnelemb — töölisi üles kutsunud Eesti wabariiki kututama. Lõpuks langenud suure kõnelemise tõttu minestusesse.

See kõik on õpris kena kuulba, kuid loo-  
dame, et jms. Soans lähemal ajal maale sõi-  
dab ja omalt poolt juurde lijab, et see sõjise teadaanne moonutatud on. Tema olud küll punase riide sisse mähkitud siis kui sõjise kaise-  
politsei temale Laulupidu tänuaral 6 kuuli kes-  
resse lastis ja sääreluid plüssipäradega murdis, sest haigemajas, kus temal pealiskriided seljast ära wõetud, wainud ta, et sõjised ta punaseks wärwida lastnud, kuid tema oma werega ning peale 4 tunnilist piinamist langenud tema, suure weretaotuse tõttu, minestusesse. D.

### Internatsionaale keelatud.

5. detsembril ärapeetud Noorproletaarlaste Ühingu esimesel koosolekul sai walitsuse wõimude poolt „Internatsionaale“ mängimine muu-  
sifakooril ära keelatud. Mähitamaste on koman-  
dandi wõimud arusaamisele jõudnud, et ka „In-  
ternatsionaale“ mäng noorte koosolekul riigiku-  
lutamisega seotud on, ning sellepärast tuleb pa-  
sunapuhujatele politseinik prundiks suu ette panna. Noored seltsilised olid aga teisel arwamisel, —  
leidisid selles noorte Ühingu wägistamist ja saatsid kindralkubernerile pikema protestikirja.

Dieli talitajate, noored seltsilised. Kodanluse wõsufestel on õigus „Mu isamaa armas laulba,“  
siis peab ka kodanluse poolt ilksesse surutud noortel orjadel wõimalus olema „Internatio-  
naalet“ laulba. D.

## Kodanik Puri demokraatline kõne üh. Kesknõukogu esimehe seltsimees Wanjaga.

8. detsembril, kui am. üh. Kesknõukogu esimees sun. Wanja sisseministeeriumis käis, sõbrustanud temaga eoternumis 3 kohalist tähtsamat mina. Üks neist — kõigile linna ja maa rahwale tuntud kodanik Puri; teine — awaliku poliitsei ülem ja kolmas — sisseministri adjutant. Pärast tutwuse sebitamist hakanud mainitud herrad poliitikat ajama, küsides mislugust poliitikat am. üh. Kesknõukogu kawatseb tulewases riigikogus ajama hakata? Kas nad ikkagi tõesti mõtlewad Eesti wabariiki kaituda? j. n. e. Selle järele tõmbanud aumäärüüsed heraad kõik registrid lahti Wene Nõukogude tõrwanisets ja Eesti wabariigi ülistamisets, justament nõnda kui istusid nad Moskwas kujukil pörandaaluste walgete koosolekul et ära effiuid lambuteji digele teele juhida. Lootuses, et see agitatsioon forbd tagajärgi annab, tüüritud „Rõhutute Hääle“ juurde wälja, korrates neid sõnu, millega kõik töölised juba aasta eest kurfis olid. Nimelt: kust saate raha, millega ajalehte wäljaannate? Ja julgustates lisanud juurde: noh, ega matja falata, — teame et saate Nõukogude Wenemariit! Näitanud selle näpuga oma mape peale, mille

liigutusel iga ausat töölist türmi tiritakse ja lausunud: siin sejab teie kõitide patude register, minul on kõik täpipealt teada, kui suured summad ja kelle allkirjadega on raha saadud... Siougikäigu kohta toonitanud, et mis Teie siis veel wälja tulite, kui minu (Puri) poolt aru teelatud o.i... „Rõhutute Hääle“ kohta andnud mõista, et aeg oleks seda kägistada, sest see kirjutanud, et tema poijid olla maskeeritult hobu harude wahel ratfutanud ja töölisi naqaitadega pinninud. Kui tema seda teaks, kes, faherdune ülekäte läinud nuht on — kes tööliste wabadust julgeb nuudiga jeggada, siis lasets ta selle poiji jalamaid leiwakannika otstast lahti... Võpüks andnud mõista, et kaua Teie endid ei liiguta, sest tema käelligutusel ilmuvad kõik aktid kohu- kast mapest wälja.

Mis näitab see jutupuhumine? Nimelt seda, et Puri kawatseb unt 4 miljonilist promofat- siooni, „Rõhutute Hääle“ kägistamist ja oma promofatjioniliste käelligutustega am. üh. Kesknõukogu esitajaid kaagile tirda, kuid unustab selle ära, et see äri iganemid ähwardus on. Soowitame temale „Sotsi“ talusse sisse astuda ja küsida kelle rahaga ilmub „Sots“? Kas mitte wemafjete Puhkide rahaga? Teg oleks forjatud tööliste markade üle urisemist järele jätta. D.

### Teadaanne.

Tall. Am. ühisuste Kesknõukogu oma wiimasel koosolekul 16. detsembril s. a. otsustas 17. detsembril, esimeste Eesti kodanluse wõimuceste wägijalla pühaks tunnistada ja korraldab sellel päewal töölise majas töölise koosoleku sama päewa tähtsuse selgitamiseks.

Koosolek on S. Karja tän. nr. 18, algus kell 4 p. l. — Ärgu ükski seltsimees sellelt koosolekult puudugu. Juhatus.

Tall. Korteritüürnikude seltsi poolt korraldatakse pühap. 19. detsembril s. a. „Walwajas“

### Lastepidu jõulupuuga ja näitemäng: „Põialpoiss“.

Algus kell 4 peale lõunat.  
Piletite hinnad: lapsed 10 marka, wanad 25 marka, arreteeritud ja wäljasaadetute lapsed hinnata.

### Õhtune pidu

algab kell 7, sega eeskawaga ja tantsuga.  
Piletite hinnad à 35 marka.

Eestseisus.

### Teadaanne.

1917. aastal asutatud töölise trükikoja osanikkude üleüldine koosolek peetakse ära teisipäewal 21. detsembril s. a. Suur Karja tän. nr. 18, töölise majas, algus kell 6 õhtul. Kõigi osanikkude ilmumine tungiwalt tarwilik.

Tallinna Am. ühisuste Kesknõukogu  
Juhatus.

K. S. „Walwaja“ laupäewal, 18. dets. s. a.

### Perekonna-õhtu.

Eeskawas: 1. Jrboski weretöö ohwrite, endiste seltsi tegelaste smste Umbergi ja abikaasa, Tiidebergi ja Hallika mälestamine ja ohwrite päewapiltide üles panemine seltsi saali. Smte elulugu ja nende tööst töölise ridades, kirjeldab sm. Kuusk. — 2. Kwartet. — 3. Ilulugemine. — 4. Näitemäng: „Lootus õnnistuse peale“ kurbmäng 4 waat. — Algus kell 8 õht. Piletite hinnad: seltsi liikmed 10 marka, wõerad liikmete soowitusel 35 marka.  
Eestseisus.

Wastutaw toimetaja: Jüri Liibas.

Wäljaandja:

Tallinna Ametühijuste Kesknõukogu.

Tallinna Eesti Kirj.-Oh. trükikoda, Pikk tän. 2.